

Tallinna Halduskohus

Tallinna kohtumaja

Pärnu mnt 7
15082, Tallinn

24. märts 2014

KAEBUSE ESITAJA:

MTÜ Ruu küla heakorra selts

Registrikood: 80313351
Naire 4
Ruu küla
74202, Jõelähtme vald
Harju maakond

KAEBUSE ESITAJA ESINDAJA:

Vandeadvokaat Karl Haavasalu

Advokaadibüroo Varul
Ahtri 6a
10151, Tallinn
Tel: 62 64 300; faks: 62 64 306
E-post: karl.haavasalu@varul.ee

VASTUSTAJA:

Keskkonnaamet

Registrikood 70008658
Narva mnt 7a
15172, Tallinn
E-post: info@keskkonnaamet.ee;

KOLMAS ISIK:

OÜ Vão Paas

Registrikood: 10055887
Lagedi tee 16
Veneküla küla
75303, Rae vald

VARUL

Harju Maakond

E-post: vaopaas@vaopaas.ee

Kaebus vastustaja 17.02.2014 korralduse nr. HJR 1-15/14/93 osalise õigusvastasuse tuvastamiseks või osaliseks tühistamiseks ning vastustaja kohustamiseks keskkonnamõju hindamisega seonduvate küsimuste uueks otsustamiseks

1. Faktilised asjaolud

1.1. Vastustaja on andnud välja 17.02.2014 korralduse nr. HJR 1-15/14/93, mille resolutsiooni punktidega 3-5 otsustati:

3. uuendada Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr 30-11-3/39869-3 „Jägala lubjakivimaardla I ploki ehk Ruu uuringualal leviva lubjakivi kaevandamise KMH aruande heakskiitmine“ (KMH aruande koostas Osaühing Eesti Geoloogiakeskus, registrikood 10140653) heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetlus;

4. kooskõlas KeHJS §-ga 22 lg 5 p 2 kohustati Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni:

4.1 viima läbi Jägala lubjakivimaardla 1 ploki alal leviva ehituslubjakivi kaevandamise loa taotluse keskkonnamõju hindamise aruande täiendav avalik väljapanek;

4.2 teavitada KeHJS § 16 lg 2 ja 3 kohaselt Jägala lubjakivimaardla 1 ploki alal leviva ehituslubjakivi kaevandamise keskkonnamõju hindamise aruande täiendavast avalikust väljapanekust ja arutelust;

5. OÜ-l Vão Paas korraldada kooskõlas KeHJS sätetega Jägala lubjakivimaardla 1 ploki alal leviva ehituslubjakivi kaevandamise keskkonnamõju hindamise aruande avalik arutelu, teha koostöös eksperdigiga aruandes vajalikud parandused ja täiendused, selgitada ettepanekuid esitanud isikutele ettepanekutega arvestamist või arvestamata jätmist ning esitada täiendatud aruanne koos lisadega Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni (edaspidi: 17.02.2014 korraldus; Lisa nr. 1).

Kaebuse esitaja sai 17.02.2014 korralduse kätte 20.02.2014, kui vastustaja saatis nimetatud korralduse kaebuse esitajale e-kirjaga (Lisa nr. 2).

1.2. Kaebuse esitaja arvates tuleks 17.02.2014 korraldus osas, mis puudutab

- Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr. 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetluse uuendamist,
- vastustaja Harju-Järva-Rapla regiooni kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande täiendava avaliku väljapaneku korraldamiseks ning

VARUL

- kolmanda isiku kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande avaliku arutelu korraldamiseks, keskkonnamõju hindamise aruandesse vajalike paranduste ja täienduste tegemiseks ja keskkonnamõju hindamise aruande koos lisadega vastustaja Harju-Järva-Rapla regioonile esitamiseks

tunnistada kas õigusvastaseks (kui tegemist on menetlustoiminguga) või tühistada (kui tegemist on haldusaktiga) ning samuti tuleks vastustajat kohustada keskkonnamõju hindamisega seonduvate küsimuste uueks otsustamiseks.

Oma viimatist seisukohta põhjendab kaebuse esitaja alljärgnevaga.

2. Õiguslikud argumendid

2.1. Kaebuse esitajal on kaebeõigus

2.1.1. HKMS §-is 292 on reguleeritud halduskohtusse pöördumise õigus keskkonnaasjades. Mainitud paragrahvist ilmneb, et keskkonnakaitse valdkonnas kehtestatud haldusakti või sooritatud toimingu vaidlustamisel valitsusvälise keskkonnaorganisatsiooni poolt eeldatakse, et nimetatud keskkonnaorganisatsioonil on põhjendatud huvi või et tema õigusi on rikutud, kui vaidlustatud haldusakt või toiming on seotud keskkonnaorganisatsiooni keskkonnakaitsete eesmärkide või senise keskkonnakaitsete tegevusvaldkonnaga. Seejuures on valitsusväline keskkonnaorganisatsioon HKMS-i tähenduses muuhulgas mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on keskkonnakaitse ning kes oma tegevusega edendab keskkonnakaitset.

HKMS §-i 292 mõistmisel omavad tähtsust selle seadustiku seletuskirjas avaldatud selgitused. Kuna uue HKMS-i eelnõu esialgses redaktsioonis oli praegu kehtiva §-i 292 numbriks 277, omavad seletuskirjas tähtsust eelnõuga §-iga 277 seonduvalt esiletoodud asjaolud. Eelnõu seletuskirjast ilmneb, et:

- 1.) tegemist on eraldi rakendussättega kaebeõiguse osas keskkonnasjades;
- 2.) nimetatud rakendussätte sisseviimine uude halduskohtumenetluse seadustikku oli tingitud Euroopa Komisjoni poolt Eesti Vabariigi vastu algatatud rikkumismenetlusest seonduvalt keskkonnamõju hindamise direktiiviga (direktiiv nr. 85/337/EMÜ, mida on muudetud direktiividega 97/11/EÜ ja 2003/35/EÜ) ning saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiviga (direktiiv nr. 2008/1/EÜ);
- 3.) rikkumismenetluses on Euroopa Komisjon leidnud, et Eesti riigisisene õigus ei näe ette põhimõtet, et õiguse kahjustatuse mõiste tuleb kindlaks määrata kooskõlas eesmärgiga anda asjaomasele üldsusele laialdane juurdepääs õiguskaitsele. Euroopa Komisjoni arvates on

VARUL

Eesti riigisisese õiguse järgi kohtusse pöördumise võimalus ainult isikutel, kes suudavad näidata, et nende õigusi on konkreetselt rikutud. Ei näi olevat seadust, mis annaks keskkonnaküsimustega tegelevatele valitsusvälistele organisatsioonidele erilise kaebeõiguse;

- 4.) vältimaks Euroopa Komisjoni pöördumist Euroopa Kohtusse Eesti Vabariigi vastu seonduvalt eelmainitud rikkumismenetlusega, otsustas Eesti Vabariik viia uude halduskohtumenetluse seadustikku sisse eraldi paragrahvi, mis hõlmab kohtusse pöördumise võimalust kõigi keskkonnaalaste õigusaktide raames¹.

Seega tuleneb HKMS-i §-ist 292 ning selle seadustiku eelnõu seletuskirjast, et valitsusvälistel keskkonnakaitseorganisatsioonidel on keskkonnaasjades eripärane võimalus halduskohtusse pöördumiseks. Valitsusväline keskkonnakaitseorganisatsioon ei pea keskkonnakaitse valdkonnas kehtestatud haldusakti või sooritatud toiminguid vaidlustamisel halduskohtus hakkama põhistama, kuidas vaidlustatav haldusakt või toiming rikub valitsusväliste keskkonnakaitseorganisatsiooni õigusi. Selle asemel kehtib eeldus, et valitsusvälisel keskkonnaorganisatsioonil on põhjendatud huvi halduskohtusse pöördumiseks keskkonnakaitsega seonduvates vaidlustes.

2.1.2. Kaebuse esitaja näol on tegemist mittetulundusühinguga, mille põhikirjaliseks eesmärgiks on Ruu külas säästavast arengust, puhtast elamisväärsusest keskkonnast, haridusest, keskkonnakaitsest, muinsuskaitsest, maaelu mitmekesistamisest, inimeste kodupaikade ja looduse ning majanduse koostoimimisest huvitatud isikute ühendamine ühtsesse organisatsiooni. Samuti on kaebuse esitaja põhikirjaliseks eesmärgiks algatada ja edendada kodanikulikumist Ruu küla inimeste kodupaikade ja looduse kaitsmiseks looduslikku elukeskkonda kahjustavate initsiatiivide vastu (vt. kaebuse esitaja põhikirja punkti 1.2. alapunkte 1.) ja 2.); Lisa nr. 3).

Seega on kaebuse esitaja näol tegemist valitsusvälise keskkonnaorganisatsiooniga HKMS §-i 292 mõttes. Seetõttu kehtib kaebuse esitaja suhtes HKMS § 292 lg-s 1 sätestatud eeldus, et kaebuse esitajal on olemas põhjendatud huvi käesoleva kaebuse esitamiseks.

Kaebuse esitaja kui valitsusvälise keskkonnakaitseorganisatsiooni kaebeõigust on aktsepteerinud ka Riigikohtu halduskolleegium 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuses.

¹ HKMS-i seletuskiri on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=1020325&u=20140321101056> ning valitsusvälise keskkonnaorganisatsiooni kaebeõigusega seonduvat on käsitletud HKMS-i eelnõu seletuskirja lehekülgedel 59-61

VARUL

2.2. Kaebuse esitajal on õiguslikult võimalik 17.02.2014 korraldust vaidlustada

2.1.2. Kaebuse esitaja arvates on 17.02.2014 korraldus vaadeldav menetlustoiminguna.

Riigikohtu halduskolleegium on 28.02.2007 haldusasjas nr. 3-3-1-86-06 tehtud kohtuotsuse punktis 21 toonud esile: „Menetlustoimingu või lõplikule haldusaktile eelneva haldusakti iseseisev vaidlustamine on samas erandina õigustatud, kui tegemist on sedavõrd olulise ja ilmse menetlusveaga, mis vältimatult tingib antava haldusakti sisulise õigusvastasuse või muudaks menetluslik rikkumine haldusakti sisulise õiguspärasuse suhtes hinnangu andmise tagantjärele võimatuks. Enne haldusakti andmist saab kaebuse esitada ka juhul, kui menetlustoiming rikub menetlusosalise subjektiivseid õigusi sõltumata menetluse lõpptulemusest.“

Käesoleval juhul esindavad kaebuse esitaja arvates samaaegselt mõlemad eeldused, mis võimaldavad 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu vaidlustamist käesoleva kaebuse punktis 1.1. märgitud ulatuses. Ühelt poolt leiab kaebuse esitaja, et 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu andmisel on vastustaja teinud niivõrd olulisi ja ilmseid menetlusvigu, mis tooksid kaasa kaevandamisloa väljastamise või väljastamisest keeldumise korralduse kui haldusakti sisulise õigusvastasuse. Teisalt on kaebuse esitaja seisukohal, et 17.02.2014 korraldus rikub kaebuse esitaja subjektiivseid õigusi sõltumata menetluse lõpptulemusest.

2.2.2. Juhuks, kui kohus peaks siiski leidma, et 17.02.2014 korralduse näol on tegemist haldusaktiga, esitab kaebuse esitaja alternatiivselt 17.02.2014 korralduse tühistamise nõude käesoleva kaebuse punktis 1.2. märgitud ulatuses.

2.3. 17.02.2014 korralduses sisalduvad viited keskkonnamõju hindamise menetluse uuendamisele on eksitavad

17.02.2014 korralduse lehekülje 5 ülevalt teisest lõigust nähtub: „Keskkonnaamet peab vajalikuks esmalt märkida, et vaatamata haldusakti eelnõu pealkirja, sisu ja resolutsiooni vasturääkivustele, oli sellest siiski äratuntav, et käesoleval ajal ei uuenda Keskkonnaamet mitte kaevandamisloa menetlust, vaid KMH menetlust“. Samuti ilmneb 17.02.2014 korralduse leheküljelt 8 korralduse resolutsiooni punktist 3, et vastustaja on otsustanud uuendada Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse poolt heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetluse.

Kaebuse esitaja arvates on vastustaja viimatised seisukohad eksitavad ja ebaõiged.

VARUL

2.3.1. Esmalt leiab kaebuse esitaja, et vastustaja on 17.02.2014 korralduses ebaõigesti asunud eristama kaevandamisloa väljastamise taotluse menetlust ning keskkonnamõju hindamist.

Kaebuse esitaja arvates moodustab keskkonnamõju hindamine üksnes ühe osa kaevandamisloa väljastamise taotluse menetlusest ning keskkonnamõju hindamine ei saa olla vaadeldav eraldi menetlusena. Kaebuse esitaja selline seisukoht rajaneb KeHJS § 2 lg-le 1, milles on sätestatud, et keskkonnamõju hindamise eesmärk on:

- 1) teha kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise tulemuste alusel ettepanek kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või minimeerida keskkonnaseisundi kahjustumist ning edendada säästvat arengut;
- 2) anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva keskkonnamõju kohta ning negatiivse keskkonnamõju vältimise või minimeerimise võimaluste kohta;
- 3) võimaldada keskkonnamõju hindamise tulemusi arvestada tegevusloa andmise menetluses.

Samuti on Riigikohtu halduskolleegium 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse punktis 22 üheselt leidnud, et „[k]eskkonnamõju hindamine ei ole eraldiseisev menetlus, vaid see leiab aset kaevandamisloa menetluse raames ning on suunatud loataotluse lahendamiseks vajaliku teabe kogumisele“.

2.3.2. Samuti on kaebuse esitaja arvamusel, et 17.02.2014 korralduses sisalduvad viited menetluse uuendamisele ning HMS §-ile 44 on ebaõiged.

Leiame, et haldusakti andmise haldusmenetlust (millega on tegemist ka käesoleval juhul, kuna menetletakse kaevandamisloa väljastamise taotlust ning see menetlus saab päädida kas haldusakti andmisega, millega kaevandamisluba väljastatakse või haldusakti andmisega, millega keeldutakse kaevandamisloa väljastamisest) saab uuendada üksnes kahel alternatiivsel juhul:

- 1.) kõigepealt juhul, kui sama taotluse osas haldusakti andmise haldusmenetlus on juba ajaliselt varem ühel HMS § 43 lg-s 1 sätestatud alustest lõppenud või
- 2.) ka juhul, kui sama taotluse osas läbiviidava haldusmenetluse on haldusorgan peatanud.

Käesoleval juhul ei esine mitte kumbagi viimatinimetatud alustest. Kolmanda isiku poolt kaevandamisloa väljastamise taotluse esitamisest alguse saanud haldusmenetlus ei ole HMS § 43 lg-

VARUL

s 1 nimetatud ühelgi alusel lõppenud. Samuti puuduvad kaebuse esitajal andmed selle kohta, et vastustaja oleks selle haldusmenetluse peatanud.

2.3.3. Käesoleva kaebuse punktis 2.3.2. toodust tulenevalt ning lähtudes HMS § 5 lg-st 1, oleks seega vastustaja pidanud

- 1.) 17.02.2014 korralduse andmisele eelnevalt ning haldusmenetluse uurimispõhimõttest lähtudes selgitama välja, kas ja millised keskkonnaseisundit mõjutavad asjaolud ja/või muud tähtsust omavad asjaolud on keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ajaga võrreldes muutunud;
- 2.) selgitama ja põhjendama 17.02.2014 korralduses, kas ja millised keskkonnaseisundit mõjutavad asjaolud ja/või muud tähtsust omavad asjaolud on keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ajaga võrreldes muutunud;
- 3.) kaaluma 17.02.2014 korralduses, millise kaaluga on erinevate menetlusosaliste huvid keskkonnamõjude edasise hindamisega seonduvalt;
- 4.) põhjendama 17.02.2014 korralduses, miks on kõige otstarbekam keskkonnamõju hindamisega edasimineku selliselt, et kolmas isik korraldab keskkonnamõju hindamise avaliku arutelu ja seejärel parandab ja täiendab keskkonnamõju hindamise aruannet.

Kaebuse esitaja arvates ei ole vastustaja mitte ühtegi viimatiloetletud nõuet täitnud.

2.4. Vastustaja on 17.02.2014 korralduse andmisele eelnevalt jätnud välja selgitamata, kas ja millised keskkonnaseisundit mõjutavad asjaolud ja/või muud tähtsust omavad asjaolud on keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ajaga võrreldes muutunud. Samuti on vastustaja 17.02.2014 korralduses jätnud selgitamata, kas ja millised keskkonnaseisundit mõjutavad asjaolud ja/või muud tähtsust omavad asjaolud on keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ajaga võrreldes muutunud.

17.02.2014 korralduse lehekülje 6 lõpus on vastustaja selgitanud, et ka käesoleval juhul tuleb „lähtuda asjaolust, kas 08.02.2005 kinnitatud KMH programm võimaldab viia käesoleva KMH menetluse lõpuni, kogudes kaevandusloa andmiseks piisavalt teavet või mitte. Keskkonnaamet on seisukohal, et kinnitatud KMH programm seda võimaldab, mistõttu puudub ka sisuline vajadus koostada uus KMH programm“.

Kaebuse esitaja ei saa nõustuda vastustaja viimatitsiteeritud seisukohaga.

VARUL

2.4.1. Esmalt omab tähendust tõik, et vastustaja poolt otsustamine selle üle, kuidas peale Riigikohtu 15.10.2013 kohtuotsusega haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 vastustaja poolt kolmandale isikule väljastatud kaevandamisloa tühistamist jätkub keskkonnamõju hindamine Jägala lubjakivikarjääri I plokki osas, on vaadeldav vastustaja kaalutusotsustusena.

Haldusorgani kaalutusotsustus peab olema põhjendatud. See omakorda tähendab, et haldusorgani kaalutusotsustusest peab muuhulgas ilmnema, millistest asjaoludest on haldusorgan lähtunud ning millistel põhjustel on haldusorgan jõudnud konkreetse kaalutusotsustuseni.

Seonduvalt kaalutusõiguse teostamisega omavad kaebuse esitaja arvates tähtsust ka Riigikohtu järgmised suunised:

- Riigikohtu halduskolleegium on 10.10.2002 haldusasjas nr. 3-3-1-42-02 tehtud kohtuotsuse punktis 11 selgitanud, et „[h]aldusakti põhjendus peab ka kohut veenma, et haldusorgan on diskretsiooni teostades arvestanud kõiki olulisi asjaolusid ja huve ning et kaalumise on toimunud ratsionaalselt“;
- Riigikohtu halduskolleegium on 06.11.2002 haldusasjas nr. 3-3-1-62-02 tehtud kohtuotsuse punktides 11, 12 ja 18 andnud järgmised suunised: „Kaalutusõiguse teostamise korral peab kohus kontrollima diskretsiooni õiguspärasust lähtuvalt haldusakti põhjendustest. ... Laialdaste diskretsioonivolituste teostamisel ja määratlemata õigusmõistete sisustamisel on oluline roll õiglasel haldusmenetlusel. Kaalutusotsustuse ... põhjendamisel, eriti aga juhtudel, kui tuginetakse määratlemata õigusmõistetele ..., peab haldusorgan esitama tavapärasest põhjalikuma (sisulise) motivatsiooni, mis võimaldaks haldusakti adressaadil mõista akti sisu. ... Diskretsioonireeglite rikkumine võib seisneda ka diskretsiooni mittekasutamises. Tegemist on olukorraga, kus diskretsiooni teostamiseks pädev haldusorgan ei kontrolli ega kaalu kõiki võimalusi ega võta arvesse kõiki asjaolusid, mida tal on otsustamisel võimalik kasutada“;
- Riigikohtu halduskolleegium on 14.10.2003 haldusasjas nr. 3-3-1-54-03 tehtud kohtuotsuse punktides 25 ja 40 toonud esile: „Haldusmenetluses ... kehtivast uurimispõhimõttest (HMS § 6) tulenevalt on haldusorgan kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid omal algatusel. HMS § 4 lg 2 kohaselt tuleb kaalutusõiguse teostamisel arvestada olulisi asjaolusid ja kaaluda põhjendatud huve. ... Kohus võib sekkuda kaalutusõiguse teostamisse ka siis, kui otsustus jääb küll kaalutusõiguse piiridesse, kuid tekivad kahtlused otsuse ratsionaalsuses. Iseäranis on diskretsiooniveega tegu juhtudel, kui haldusorgan on lähtunud lubamatutest kaalutlustest või jätnud mõne olulise aspekti tähelepanuta.“

Leiame, et Riigikohtu viimatised suunised on kohaldatavad ka menetlustoimingute käigus tehtavate

VARUL

kaalutusotsustuste kohta.

Samuti on haldusmenetluse üheks alusprintsipiiks uurimispõhimõte. Nähtuvalt HMS §-ist 6 lasub haldusorganil uurimispõhimõttest tulenevalt kohustus selgitada välja menetletavas asjas olulise tähtsusega asjaolud ning vajaduse korral tuleb haldusorganil selleks koguda oma algatusel ka tõendeid.

Kaebuse esitajale teadaolevalt ei ole vastustaja keskkonnamõju hindamise programmi muutmise ja/või täiendamise vajaduse üle otsustamisele eelnevalt uurinud, kas ja millised olulised asjaolud on olemasoleva keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ajaga võrreldes käesolevaks ajaks muutnud. Olemasolev keskkonnamõju hindamise programm kinnitati 07.02.2005 (Lisa nr. 4) ning seega jääb keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ja 17.02.2014 korralduse andmise vahele rohkem kui 9-aastane ajavahemik. Leiame, et 9-aastane ajavahemik on küllaldane aeg selleks, mitmed olulised faktilised asjaolud võivad selle aja vältel muutuda.

Samuti ei ole vastustaja 17.02.2014 korralduses mitte millegagi põhjendanud oma seisukohta, mille järgi võimaldab olemasolev keskkonnamõju hindamise programm koguda kaevandamisloa andmiseks piisavalt teavet. Tegemist on täielikult motiveerimata väitega, mistõttu puudub ka kaebuse esitajal võimalus kontrollida, kas vastustaja selline väide on kaebuse esitaja arvates õige või mitte. Samuti puudub kaebuse esitajal vastustaja poolsete motiivide esitamata jätmisest tulenevalt võimalus oma õiguste kaitsmiseks hakata vastustaja sellist seisukohta sisuliselt vaidlustama.

2.4.2. Nähtuvalt KeHJS §-ist 13 esitatakse keskkonnamõju hindamise programmis

- 1) kavandatava tegevuse eesmärk;
- 2) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste lühikirjeldus;
- 3) teave kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise sisu kohta, sealhulgas teave kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste eeldatavate mõjuallikate, mõjuala suuruse ning mõjutatavate keskkonnanelementide kohta;
- 4) keskkonnamõju hindamisel kasutatava hindamismetoodika kirjeldus;
- 5) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste keskkonnamõju hindamise ning selle tulemuste avalikustamise ajakava;
- 6) andmed arendaja kohta ning eksperdi nimi või eksperdirühma koosseis.

Kokkuvõtlikult väljendudes kujutab keskkonnamõju hindamise programm endast keskkonnamõju hindamise aruande kontsentreeritud struktuuri. Viimatise seisukoha õigsust

VARUL

kinnitab ka KeHJS § 20 lg 1, millest ilmneb, et keskkonnamõju hindamise aruanne koostatakse keskkonnamõju hindamise programmist lähtudes.

Silmas tuleks ka pidada KeHJS § 22 lg 3 p-s 2 sätestatud nõuet, mille kohaselt tuleb vastustajal jätta keskkonnamõju hindamise aruanne heaks kiitmata, kui keskkonnamõju hindamise aruanne ei vasta KeHJS § 13 p-des 1-4 ja 6 sätestatud nõuetele. **Seega toob olukord, kus olemasolev keskkonnamõju hindamise programm ei vasta KeHJS § 13 p-des 1-4 ja 6 sätestatud nõuetele, kaasa selle, et taolise vigase keskkonnamõju hindamise programmi alusel koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne tuleb jätta heaks kiitmata ning vastustajal siin mingisugust kaalutlusruumi ei ole.**

2.4.3. Seonduvalt olemasoleva keskkonnamõju hindamise programmiga (vt. Lisa nr. 4) omavad kaebuse esitaja arvates olulist tähtsust järgmised tõigad.

Esiteks, olemasolev keskkonnamõju hindamise programm kinnitatud Keskkonnaministeeriumi Harjumaa Keskkonnateenistuse poolt 07.02.2005 (vt. Lisa nr. 4). Seega, 17.02.2014 korralduse väljaandmise ajaks oli keskkonnamõju hindamise programm rohkem kui 9 aastat vana.

Siinjuures tuleks pöörata tähelepanu KeHJS § 18 lg-le 7, milles on sätestatud, et kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul programmi heakskiitmisest arvates otsustajale keskkonnamõju hindamise aruannet avalikuks väljapanekuks esitanud, kaotab programm kehtivuse ning keskkonnamõju hindamiseks peab koostama uue programmi. KeHJS eelnõu seletuskirjas on kõnelause seaduse § 18 lg-lga 7 seonduvat selgitatud järgmiselt: „Keskkonnamõju hindamise programm kehtib kaks aastat. Leiame, et sellise sätte kehtestamine on vajalik, kuna sellega on võimalik vältida olukorda, kus keskkonnamõju hindamiseks võidakse võtta aluseks väga vana programm. Samas võivad asjaolud (näiteks piirkonda on ehitatud uus tehas, leitud uusi looduskaitseobjekte vms) muutuda, mistõttu tuleks keskkonnamõju hindamise lähteülesanne (s.o programm) kindla aja tagant üle vaadata. Senine praktika on näidanud, et kaks aastat on ka programmi alusel tehtava kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamiseks piisav aeg“.² **Seega ilmneb KeHJS seletuskirjast seadusandja tahe piirata keskkonnamõju hindamise programmi kehtivust kahe aastaga. Praegusel juhul soovib aga vastustaja jätkata**

² Seletuskiri on leitav internetileheküljelt

http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=042930020

VARUL

keskkonnamõju hindamise läbiviimist rohkem kui 9 aastat vana keskkonnamõju hindamise aruande alusel.

Samuti tuleks kaebuse esitaja arvates pöörata tähelepanu järgmisele ajalisele aspektile:

- keskkonnamõju hindamise programm kinnitati 07.02.2005;
- esmakordselt esitas kolmas isik keskkonnamõju hindamise aruande vastustaja õiguseellasele 11.05.2005, mille järel leidis vastustaja õiguseellane, et keskkonnamõju hindamise aruanne on puudulik ja vajab ümber tegemist;
- teistkordselt esitati keskkonnamõju hindamise aruanne vastustaja õiguseellasele 04.04.2007 ning ka aruande see versioon osutus puudulikuks;
- kolmandat korda esitati keskkonnamõju hindamise aruanne vastustaja õiguseellasele 31.01.2008 ning ka selle aruande juures esineb vastustaja õiguseellase arvates olulisi puudusi;
- neljandat korda esitati keskkonnamõju hindamise aruanne vastustaja õiguseellasele 28.08.2008 ning 22.09.2008 otsustas vastustaja õiguseellane keskkonnamõju hindamise aruande heaks kiita;
- Riigikohtu 15.10.2013 kohtuotsusega haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tühistati vastustaja poolt kolmandale isikule väljastatud kaevandamisluba keskkonnamõju hindamise käigus toimunud minetuse tõttu.

17.02.2014 korralduse leheküljel 6 on vastustaja tõlgendanud KeHJS § 18 lg-d 7 selliselt, et selle õigusnormi eesmärk „on saavutada, et arendaja ja ekspert tegutsevad KMH korraldamisel efektiivselt ning kohustada avalikkusele tutvustamist vääriva KMH aruande koostama kahe aasta jooksul“. Isegi juhul, kui sellise tõlgendusega nõustuda (kaebuse esitaja arvates tuleks küll eelistada KeHJS § 18 lg 7 tõlgendust, mis on kooskõlas KeHJS-i eelnõu seletuskirjas toodud suunistega ja mille kohaselt keskkonnamõju hindamise programmi kehtivus 2 aasta möödumisel lõpeb), siis ka sellisel juhul peaks olema keskkonnamõju hindamise programmi kehtivus lõppenud. Kaebuse esitaja arvates ei saa avalikkusele tutvustamist vääriva keskkonnamõju hindamise aruandena olla vaadeldav aruande 2005 mais vastustaja õiguseellasele esitatud esimene projekt, mille kohta leiti, et see on liialt puudulik ja vajab ümber tegemist. Keskkonnamõju hindamise aruanne sellisel kujul, nagu vastustaja õiguseellane selle 22.09.2008 heaks kiitis, esitati vastustaja õiguseellasele alles 2008 jaanuaris (I köide) ning 2008 augustis (II köide). Selleks ajaks oli möödunud tunduvalt rohkem kui 2 aastat keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamisest 07.02.2005.

VARUL

Teiseks omavad tähtsust Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 09.06.2004 haldusasjas nr. 3-3-1-28-04 tehtud kohtuotsuse punktides 19-20 nähtuvad järgmised suunised: „Käesolevas asjas on tuvastatud, et J. Kuperjanovi 2 ja 2A kinnistute detailplaneering oli arutlusel ka Põltsamaa Linnavolikogu 17. juuni 2002. a istungil. Siis jäi detailplaneering poolthäälte puudumise tõttu kehtestamata. Sama detailplaneering kehtestati linnavolikogu otsusega nr 19 pool aastat hiljem, 20. jaanuaril 2003. Tuleb arvestada, et vahepeal möödunud aja tõttu võis olla tekkinud uusi huvitatud isikuid, kes ei osalenud algses planeerimismenetluses, kuid kes soovisid avaldada nüüd oma seisukohti ja vastuväiteid kavandatava planeeringu suhtes. Samuti võivad vahepeal olla muutunud ka teised asjaolud. Seetõttu on Riigikohtu halduskolleegium seisukohal, et selline planeeringu kehtestamine, kus lähtutakse endiselt 6 kuud tagasi toimunud planeerimismenetluse tulemustest, kusjuures siis jäi detailplaneering poolthäälte puudumise tõttu kehtestamata, ei ole kooskõlas planeerimismenetlust reguleerivate normide eesmärkidega. Kui eelmisest planeerimismenetlusest on möödunud pikk ajavahemik, tuleb planeeringu kehtestamiseks viia läbi uus planeerimismenetlus. Käesolevas haldusasjas ei ole tuvastatud, et uus planeerimismenetlus oleks läbi viidud.“

Kaebuse esitaja arvates on samasugune põhimõte kohaldatav ka keskkonnamõju hindamise puhul.

Nähtuvalt KeHJS § 1 lg 2 teisest lausest kohaldatakse keskkonnamõju hindamisele avatud menetluse sätteid.

Leiame, et avatud menetluse eesmärgiks on võimaluse loomine võimalikult paljudele isikutele osaleda suurt mõju avaldada võivates menetlustes. Ilmselt puudub vaidlus selles, et igasuguse kaevanduse rajamine avaldab suurt mõju ning seda iseäranis lubjakivi kaevandamisel, kuna negatiivsed mõjud keskkonnale on ühed kõige suuremad just nimelt lubjakivi kaevandamise puhul. Viimatinimetatud asjaolule on viidatud ka ehitusmaavarade kasutamise riiklikus arengukavas aastateks 2011-2020, märkides järgmist: „Kõige suurema keskkonnamõjuga on lubja- ja dolokivi kaevandamine, millega kaasnevad sageli nii põhjavee taseme alandamine, puur-lõhketöödest põhjustatud maavõnked, nii hüdrovasaraga kaevandamisest tingitud müra kui ka purustus- ja sorteerimissõlmede tööst tulenev müra ja tolmu“³

³ Ehitusmaavarade kasutamise riiklikus arengukavas aastateks 2011-2020 on kättesaadav internetileheküljelt <http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1163577/Arengukava.pdf>

VARUL

Eeltoodust johtuvalt on kaebuse esitaja arvates KeHJS mõttega vastuolus olukord, kus rohkem kui üheksa aastat tagasi kinnitatud keskkonnamõju hindamise programm on jätkuvalt aluseks keskkonnamõju hindamise läbiviimisele. Selle rohkem kui 9-aastase ajavahemiku jooksul alates keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamisest 07.02.2005 kuni vastustaja poolt 17.02.2014 korralduse väljaandmiseni on väga suure tõenäosusega lisandunud juurde uusi huvitatud isikuid, kes ei osalenud keskkonnamõju hindamise programmi arutelul, kuid sooviksid seda nüüd kindlasti teha. Samuti on väga suure tõenäosusega muutunud faktilised asjaolud (teistest keskkonda mõjutavatest majandustegevustest tulenevad mõjud, inimasustuse muutumisest tulenevad mõjud, loodusliku olukorra võimalik muutumine jne), millega tuleks keskkonnamõju hindamise programmis arvestada.

Kolmandaks, nähtuvalt KeHJS § 13 p-dest 3 ja 4 peavad keskkonnamõju hindamise programmist muuhulgas nähtuma

- teave mõjuala suuruse kohta;
- hindamismetoodika kirjeldus.

07.02.2005 keskkonnamõju hindamise programmis nimetatud teemasid ei sisaldu. Seega oleks mõjuala suuruse ning hindamismetoodika kirjelduse osas kindlasti tarvilik keskkonnamõju hindamise programmi täiendada.

Siinjuures on oluline, et keskkonnamõju hindamise programmis on võimalik täpsustada, milliseid tõikaseid seonduvalt mõjuala suuruse ning hindamismetoodikaga tuleb keskkonnamõju hindamise aruandes käsitleda ja millise põhjalikkusega seda tuleb teha. Samuti omab tähendust, et KeHJS §-idest 16 ja 17 tulenevalt kuulub keskkonnamõju hindamise programm enne heakskiitmist avalikustamisele ja avalikule arutamisele. **Seega peab olema avalikkusel ja sealhulgas ka kaebuse esitajal võimalus kaasa rääkida selles, kuidas tuleb keskkonnamõju hindamise programmis sätestada nõuded seonduvalt mõjuala suuruse ning hindamismetoodika käsitlemisega keskkonnamõju hindamise aruandes.**

Kuivõrd 07.02.2005 heakskiidetud keskkonnamõju hindamise programm ei vasta KeHJS § 13 p-de 3 ja 4 nõuetele, siis seetõttu on kaebuse esitaja arvates hädatarvilik keskkonnamõju hindamise programmi täiendamine ning seda programmi on võimalik täiendada üksnes avatud menetluse sätteid järgides.

VARUL

Neljandaks, 07.02.2005 heakskiidetud keskkonnamõju hindamise programmis ei ole sätestatud nõudeid seondvalt keskkonnamõjude kumulatiivse hindamisega. Veelgi enam, 17.02.2014 korralduse lehekülje 7 alt viimases lõigus ning lehekülje 8 ülevalt esimeses lõigus on vastustaja leidnud, et Jägala lubjakivimaardla I plokis lubjakivi kaevandamisega ning Jägala lubjakivimaardla II plokis lubjakivi kaevandamisega kaasnevate kumulatiivsete keskkonnamõjude hindamine ei olegi tarvilik.

Tulenevalt Euroopa Komisjon juhendist Guidelines For The Assessment of Indirect And Cumulative Impacts And Impact Interactions tuleb kumulatiivse keskkonnamõju hindamisel käsitleda minevikus ja olevikus toimunut ja toimuvat ning tulevikuks kavandatud tegevust. Seetõttu ei ole õige põhjendada Jägala II plokki keskkonnamõju mittekäsitlemist väitega, et seda tehakse siis, kui Jägala lubjakivimaardla II plokki osas asutakse taotlema kaevandamisluba.

Ühelt poolt viitab tõik, et OÜ Avermont Invest on esitanud taotluse geoloogilise uuringu loa väljastamiseks Jägala lubjakivimaardla II plokki osas sellele, et on olemas huvi lubjakivi kaevandamise vastu Jägala lubjakivimaardla II plokis.

Teisalt ei tähenda asjaolu, et Jõelähtme Vallavalitsus on keeldunud nõusoleku andmisest OÜ-le Avermont Invest geoloogilise uuringu loa väljastamiseks seda, et selline geoloogilise uuringu luba jääb igal juhul väljastamata. Nähtuvalt MaaPS § 20 lg 3 teisest lausest on ka kohaliku omavalitsuse keeldumise korral nõusoleku andmisest geoloogilise uuringu loa väljastamiseks siiski võimalik geoloogilise uuringu loa väljastamine Vabariigi Valitsuse nõusolekul. Kas vastustaja pöördub Vabariigi Valitsuse poole sellise nõusoleku saamiseks geoloogilise uuringu loa väljastamiseks OÜ-le Avermont Invest geoloogilise uuringu teostamiseks Jägala lubjakivimaardla II plokis ning kas Vabariigi Valitsus sellise nõusoleku annab, see on kaebuse esitajale teadmata.

Viimatitoodust tulenevalt leiab kaebuse esitaja, et keskkonnamõju hindamise programmis tuleks kindlasti kajastada ka kumulatiivsete mõjude hindamisega seonduvat ning selles osas tuleks keskkonnamõju hindamise programmi avatud menetluse reegleid järgides täiendada.

Käesoleva kaebuse punktis 2.4. kokku võttes leiab seega kaebuse esitaja, et 17.02.2014 korralduse andmisel on vastustaja rikkunud uurimispõhimõtet, jättes välja selgitamata mitmed olulised asjaolud seondvalt keskkonnamõju hindamise programmi muutmise või täiendamise

VARUL

vajalikkusega. Samuti on vastustaja 17.02.2014 korralduse andmisel teostanud ebaõigesti kaalutusõigust, jättes toomata esile põhjendused ning vastustaja mõttekäigu selle kohta, miks keskkonnamõju hindamist edasi teostades ei ole tarvilik keskkonnamõnu hindamise programmi muutmise või täiendamine. Samuti on vastustaja rikkunud 17.02.2014 korralduse motiveerimiskohustust, jättes põhjendamata oma seisukoha selle kohta, et keskkonnamõju hindamise programm võimaldab koguda kaevandusloa andmiseks piisavalt teavet.

Kaebuse esitaja on seisukohal, et 07.02.2005 kinnitatud keskkonnamõju hindamise programmi kehtivus on tulenevalt KeHJS § 18 lg-st 7 lõppenud. Kaebuse esitaja alternatiivseks seisukohaks on, et isegi, kui keskkonnamõju hindamise programmi kehtivus KeHJS § 18 lg 7 alusel lõppenud ei ole, oleks siiski kindlasti hädatarvilik kas uue keskkonnamõju hindamise programmi koostamine ja heakskiitmine või olemasoleva keskkonnamõju hindamise programmi muutmise ja/või täiendamine. Seda põhjustel, et ühelt poolt ei ole rohkem kui 9 aastat vanast keskkonnamõju hindamise programmist lähtumine kooskõlas keskkonnamõju hindamise olemusega ning teisalt ei vasta olemasolev keskkonnamõju hindamise programm KeHJS § 13 p-de 3 ja 4 nõuetele (programmis ei käsitleta mõjuala suuruse ning hindamismetoodikaga seonduvat). Lisaks sellele tuleks kaebuse esitaja arvates keskkonnamõju hindamise programmi kindlasti täiendada kumulatiivsete mõjude hindamisega seonduvalt.

2.5. Vastustaja on 17.02.2014 korralduses jätnud kaalumata, millise kaaluga on erinevate menetlusosaliste huvid keskkonnamõjude edasise hindamisega seonduvalt

Nähtuvalt 17.02.2014 korralduse lehekülje 4 alt eelviimasest ja viimasest lõigust oli vastustaja teadlik kaebuse esitaja ning Jõelähtme Vallavolikogu seisukohast, mille kohaselt on tarvilik uue keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmine.

Sellest johtuvalt pidi vastustaja 17.02.2014 korralduses asuma kaaluma, millist kaalu omab kolmanda isiku eeldatav huvi jätkata keskkonnamõju hindamist 07.02.2005 kinnitatud keskkonnamõju hindamise programmi alusel ning millist kaalu omab kaebuse esitaja ja Jõelähtme Vallavolikogu huvi alustada keskkonnamõju hindamise programmi uut koostamist. Nendest kahest vastandlikust seisukohast lähtudes oleks vastustaja pidanud ka kaaluma, kas ja kuidas võiks menetlusosaliste huvidega olla kooskõlas see, kui vastustaja otsustab, et keskkonnamõju hindamise programmi tuleb muuta ja/või täiendada.

VARUL

Paraku igasugused kaalutlused, millest nähtuks, et vastustaja on teostanud erinevate menetlusosaliste huvide kaalumist seonduvalt keskkonnamõju hindamise programmiga, 17.02.2014 korralduses puuduvad.

17.02.2014 korralduse lehekülje 2 ülevaalt 4 ja 5 lõigus toodud seisukohad viitavad kaebuse esitaja arvates üheselt sellele, et vastustaja on 17.02.2014 korralduse väljaandmisel lähtunud ainult kolmanda isiku huvist viia võimalikult kiiresti ja odavalt keskkonnamõju hindamine lõpule. Veelgi enam, 17.02.2014 korralduse lehekülje 6 alt viimases lõigus on vastustaja sõnaselgelt viidanud sellele, et keskkonnamõju hindamise programmi muutmise või täiendamise üle otsustamisel tuleb lähtuda sellest, kas keskkonnamõju hindamise programm võimaldab keskkonnamõju hindamise menetluse lõpuleviimist, „kogudes kaevandusloa andmiseks piisavalt teavet või mitte“. **Seega on vastustaja sõnaselgelt välja öelnud, et keskkonnamõju hindamise eesmärgiks on vastustaja arvates andmete kogumine selle kohta, et keskkonnaalastest kaalutlustest tulenevalt oleks võimalik kaevandamisloa väljastamine.**

Leiame, et vastustaja selline lähenemine ei ole ühelt poolt kooskõlas keskkonnamõju hindamise instituudi mõtte ja olemusega. Kaebuse esitaja arvates on keskkonnamõju hindamise üheks peamiseks eesmärgiks selgitada välja, kas keskkonnaalastest põhjustest tulenevalt on soovitatav tegevuse üldse võimalik ning kui soovitatav tegevus on võimalik, siis määrata kindlaks lahendused selleks, kuidas soovitatavat tegevust kõige vähem keskkonda kahjustaval viisil teostada. Kindlasti ei saa aga keskkonnamõju hindamine lähtuda eeldusest, et soovitatav tegevus on igal juhul võimalik. Teisalt viitab vastustaja viimatitsiteeritud seisukoht üheselt sellele, et vastustaja ei ole 17.02.2014 korralduse andmisel mitte tegutsenud haldusmenetluse sõltumatu läbiviijana, vaid on asunud haldusmenetlust läbi viima iseseisva nõudeta kolmanda isiku huvidest lähtudes.

Käesoleva protsessidokumendi punktis 2.5. toodut kokku võttes leiame, et 17.02.2014 korralduse andmisel on vastustaja oluliselt rikkunud haldusmenetluse põhimõtteid seeläbi, et on jätnud kaalutusotsustuse tegemisel erinevate menetlusosaliste huvid kaalumata.

2.6. Vastustaja on 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punkt 3 on vastuolus resolutsiooni punktidega 4 ja 5 ning seejuures on korralduse resolutsiooni punkt 3 sisult ebaõige

17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktist 3 nähtub: „uuendada Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr 30-11-3/39869-3 „Jägala lubjakivimaardla I plokki ehk Ruu

VARUL

uuringualal leviva lubjakivi kaevandamise KMH aruande heakskiitmine“ (KMH aruande koostas Osaühing Eesti Geoloogiakeskus, registrikood 10140653) heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetlus.“ Sama korralduse resolutsiooni punktidest 4 ja 5 aga nähtub, et vastustaja Harju-Järva-Rapla regioon peab korraldama keskkonnamõju hindamise aruande avaliku väljapaneku ning kolmas isik peab korraldama keskkonnamõju hindamise aruande avaliku arutelu.

Kaebuse esitaja ei saa 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktidega 3-5 nõustuda järgmistel põhjustel.

2.6.1. 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punkt 3 on vastuolus sama korralduse resolutsiooni punktidega 4 ja 5. Nimelt ilmneb KeHJS §-idest 21 ja 22, et keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmine järgneb keskkonnamõju hindamise aruande avalikustamisele ja avalikule arutelule.

Seega, kui vastustaja on seisukohal, et Jägala lubjakivimaardla I ploki kohta koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne on juba vastustaja õiguseellase 24.09.2008 kirjaga nr 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud, siis ei ole enam õiguslikult võimalik panna heakskiidetud aruannet veelkordselt avalikult välja ja selle aruande üle veelkordselt avalikult arutleda.

Samuti jääb selgusetuks – kui eeldada, et Jägala lubjakivimaardla I ploki kohta koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne on juba vastustaja õiguseellase 24.09.2008 kirjaga nr 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud (kaebuse esitaja sellise eeldusega ei nõustu) – miks peaks kolmas isik asuma heakskiidetud aruannet peale avaliku arutelu toimumist uuesti muutma ning miks tuleks selline heakskiidetud aruanne uuesti esitada vastustajale. Just selline edasine menetluskäik aga 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktist 5 nähtub. Samuti jääb 17.02.2014 korralduse puhul teadmatuks, mida peaks vastustaja hakkama väidetavalt juba 24.09.2008 heakskiidetud, kuid 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punkti 5 alusel kolmanda isiku poolt täiendatud keskkonnamõju hindamise aruandega hakkama tegema. Kord juba heakskiidetud aruannet ei peaks enam olema võimalik teistkordselt heaks kiita.

2.6.2. Kaebuse esitaja arvates ei ole Jägala lubjakivimaardla I ploki kohta koostatud keskkonnamõju hindamise aruannet õiguslikult kehtival viisil heaks kiidetud.

Esiteks on ootamatu vastustaja viide vastustaja õiguseellase 24.09.2008 kirjale nr 30-11-3/39869-3. Varasemas Jägala lubjakivikarjääri I ploki kohta väljastatud kaevandamisloa tühistamise vaidluses,

VARUL

mida esimese ja teise astme kohus menetlesid haldusasja nr. 3-11-1595 raames ning mida Riigikohus menetles haldusasja nr. 3-3-1-35-13 raames, oli vastustaja seisukohaks, et Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruanne on heaks kiidetud vastustaja õiguseellase 22.09.2008 kirjaga nr. 30-11-3/39869-2 (Lisa nr. 5). Seevastu 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktis 3 on vastustaja asunud viitama oma õiguseellase 24.09.2008 kirjale nr. 30-11-3/39869-3. Mida kujutab endast vastustaja õiguseellase 24.09.2008 kiri nr. 30-11-3/39869-3, see on kaebuse esitaja jaoks teadmata ning kaebuse esitajani sellist kirja jõudnud ei ole.

Siinjuures omab keskset tähtsust Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse punktist 24 nähtuv. Nimetatud punktist ilmneb, et Riigikohus tühistas vastustaja poolt kolmandale isikule Jägala lubjakivimaardla I ploki suhtes väljastatud kaevandamisloa eelkõige põhjusel, et 16.06.2008 oli vastustaja õiguseellane keeldunud Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmisest. Seetõttu ning tulenevalt KeHJS § 22 lg 5 p-st 2 oleks vastustaja õiguseellane igal juhul pidanud korraldama Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande eelnõu uue avalikustamise ning uue avaliku arutelu. Vastustaja õiguseellane aga Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande eelnõud enam ei avalikustanud ja ei korraldanud avalikku arutelu, otsustas selle keskkonnamõju hindamise aruande heaks kiita, rikkudes seeläbi KeHJS § 22 lg 5 p-d 2. Riigikohus pidas sellist rikkumist oluliseks haldusmenetluslikuks rikkumiseks, mis tõi kaasa vastustaja poolt kolmandale isikule Jägala lubjakivimaardla I ploki suhtes väljastatud kaevandamisloa tühistamise.

Eeltoodust tulenevalt leiab kaebuse esitaja, et kuna vastustaja õiguseellane rikkus KeHJS § 22 lg 5 p-d 2, jättes heakskiitmata jäetud ning seejärel täiendatud Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande eelnõu KeHJS §-ides 16 ja 17 sätestatud viisil avalikustamata, siis ei saanud vastustaja õiguseellane ka õiguslikult kehtival viisil Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruannet heaks kiita. Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmisele oleks igal juhul pidanud eelnema selle aruande eelnõu avalikustamine KeHJS §-ides 16 ja 17 toodud viisil, mida aga siiani toimunud ei ole.

Seega leiab kaebuse esitaja käesoleva kaebuse punktis 2.6. toodut kokku võttes, et 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punkt 3 on vastuolus resolutsiooni punktidega 4 ja 5. Juba heakskiidetud keskkonnamõju hindamise aruannet ei ole enam võimalik uuesti avalikustama hakata. Lisaks sellele on ebaõige 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktis 3 toodud

VARUL

seisukoht, nagu oleks Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruanne vastustaja õiguseellase poolt heaks kiidetud 24.09.2008. 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu osalise õigusvastasuse või korralduse kui haldusakti osalise tühistamise toob kaasa selle korralduse resolutsiooni punktis 3 ebaõige teabe sisaldumine keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmise kohta ning selle korralduse resolutsiooni punkti 3 vastuolu sama korralduse resolutsiooni punktidega 4 ja 5.

2.7. 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktidega 4 ja 5 kohustatakse vigast keskkonnamõju hindamise aruande eelnõud avalikustama

2.7.1. Kaebuse esitaja mõistab 17.02.2014 korralduse eelnõu resolutsiooni punkte 4 ja 5 selliselt, et vastustaja peab korraldama Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande olemasoleva versiooni veelkordse avaliku väljapaneku ning kolmas isik peab korraldama Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruande olemasoleva versiooni osas avaliku arutelu.

Siinjuures on aga olulise tähtsusega tõik, et Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruanne on puudustega.

Nii nähtub Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse punktist 23, et kõnealuse keskkonnamõju hindamise aruande sotsiaal-majanduslike mõjude iseloomustus on puudulik. Siinjuures Riigikohus märkinud, et sellest puudusest tulenevalt ei ole kogutud kogu vajalikku teavet kaevandamisloa andmiseks.

Samuti ilmneb 17.02.2014 korralduse lehekülje 7 ülevalt esimesest lõigust, et ka vastustaja arvates vajab Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise aruanne eelkõige kumulatiivsete mõjudega seondult täiendamist. Seejuures on vastustaja viidanud oma 29.10.2013 kirjale nr. HJR 6-7/13/24877-27. Paraku puudub kaebuse esitajal igasugune teave selles osas, mida on vastustaja selles kirjas kirjutanud.

2.7.2. Juhuks, kui vastustaja peaks asuma väitma, et 17.02.2014 korralduse mõtteks oli siiski kolmanda isiku kohustamine keskkonnamõju hindamise aruande täiendamiseks ja parandamiseks enne selle aruande uut avalikustamist (kuigi selline mõte 17.02.2014 aruandest ei nähtu), soovib kaebuse esitaja märkida järgmist.

VARUL

Esiteks, küsimuste ring, mida ja kuidas tuleb keskkonnamõju hindamise aruandes käsitleda, määratakse kindlaks keskkonnamõju hindamise programmiga.

07.02.2005 kinnitatud keskkonnamõju hindamise programmis ei ole kumulatiivsete mõjude hindamisega seonduvast sõnagi räägitud (vt. Lisa nr. 4).

Samuti on kaebuse esitaja seisukohal, et kui vastustaja arvates siiski tuleb keskkonnamõju hindamise aruannet täiendada osas, mille analüüsimist keskkonnamõju hindamise programm ette ei näe, siis kõigepealt tuleks alustada keskkonnamõju hindamise programmi muutmist või täiendamist. Kuivõrd keskkonnamõju hindamise programmi koostamine toimub avatud menetluse formaadis (vt. KeHJS §-id 16 ja 17), siis leiame, et ka selle programmi muutmine ja täiendamine saab toimuda üksnes avatud menetluse formaadis.

Kaebuse esitaja leiab, et kuna keskkonnamõju hindamise aruanne koostatakse keskkonnamõju hindamise programmist lähtudes, siis on keskkonnamõju hindamise aruandes täiendavate ning keskkonnamõju hindamise esialgses programmis mittesisalduvate küsimuste analüüsimine võimalik üksnes pärast keskkonnamõju hindamise programmi muutmist või täiendamist.

Teiseks, 17.02.2014 korraldusest ei ilmne, millised konkreetsed muudatused ja täiendused tuleks keskkonnamõju hindamise aruandesse sisse viia.

Seega leiab kaebuse esitaja käesoleva kaebuse punktis 2.7. toodut kokku võttes, et 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu resolutsiooni punktide 4 ja 5 õigusvastasuse või 17.02.2014 korralduse kui haldusakti resolutsiooni punktide 4 ja 5 tühistamise toob kaasa asjaolu, et resolutsiooni nende punktidega nähakse ette puudustega keskkonnamõju hindamise aruande avalikustamine. Isegi, kui vastustaja hakkab väitma, et 17.02.2014 korralduse eesmärk olevat vastupidine (ehk et selle korralduse järgi peaks kolmas isik kõige pealt asuma keskkonnamõju hindamise aruannet parandama ja täiendama ja alles siis avalikustama), siis a.) selline korralduse eesmärk 17.02.2014 korraldusest ei nähtu ja b.) keskkonnamõju hindamise aruande muutmisele peaks eelnema keskkonnamõju hindamise programmi muutmine.

VARUL

2.8. 17.02.2014 korralduse kui menetlustoimingu andmisel on vastustaja teinud niivõrd olulisi ja ilmseid menetlusvigu, mis tooksid kaasa kaevandamisloa väljastamise või väljastamisest keeldumise korralduse kui haldusakti sisulise õigusvastasuse

2.8.1. Riigikohtu halduskolleegium on 28.02.2007 haldusasjas nr. 3-3-1-86-06 tehtud kohtuotsuse punktis 22 leidnud, et kuna keskkonnaasjade otsustamisel on haldusorganil ulatuslik kaalutusõigus, saab antava haldusakti sisulise õiguspärasuse tagada üksnes akti andmisele eelnev õiguspärane, tõhus ja õiglane menetlus. Sama kohtuotsuse punktis 24 on toonitatud: „Olulise keskkonnamõjuga küsimuste õigeks otsustamiseks on määrav tähtsus läbiviidaval haldusmenetlusel iseenesest. Enamasti ei ole neis asjades võimalik veenvalt otsustada, et vaatamata puudustele haldusmenetluse läbiviimisel on selle tulemusena antud haldusakt sisuliselt õiguspärane. Võimalik on üksnes eeldada vastuvõetud otsuse õiguspärasust, kui otsustamisele on eelnenud seaduses ettenähtud korras läbiviidud ja haldusmenetluse põhimõtetele vastav haldusmenetlus.“

Samadele põhimõtetele on viidanud ka Riigikohtu halduskolleegium 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse punktis 27.

2.8.2. Käesoleval juhul on tegemist olukorraga, kus

- 1.) keskkonnamõju hindamise programm on KeHJS § 18 lg-st 7 tulenevalt kaotanud kehtivuse või
- 2.) keskkonnamõju hindamise jätkamine rohkem kui 9 aastat vana keskkonnamõju hindamise programmi alusel on vastuolus KeHJS-i eesmärgi ja olemusega ning Riigikohtu halduskolleegiumi poolt haldusasjas nr. 3-3-1-28-04 tehtud kohtuotsuse punktides 19-20 nähtuvad suunised on analoogia alusel kohaldatavad ka käesoleval juhul või
- 3.) vähemalt ei ole keskkonnamõju hindamise programm kooskõlas KeHJS § 13 p-dega 3 ja 4 ning 17.02.2014 korralduse väljaandmisel on vastutaja rikkunud uurimispõhimõtet, on rikkunud kaalutusõiguse teostamise nõudeid ning on jätnud 17.02.2014 korralduse nõuetekohaselt motiveerimata. Samuti on 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punkt 3 ja punktid 4 ning 5 vastuolus, kusjuures punkt 3 sisaldab ebaõigeid andmeid. Samuti nähakse 17.02.2014 korralduse resolutsiooni punktidega 4 ja 5 ette vigase aruande avalikustamine.

Leiame, võttes siinjuures arvesse Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 28.02.2007 haldusasjas nr. 3-3-1-86-06 tehtud kohtuotsuse punktides 22 ja 24 sisalduvaid suuniseid, et igal juhul on tegemist niivõrd oluliste haldusmenetluslike rikkumistega, mille kõrvaldamata jätmine toob paratamatult kaasa kaevandamisloa väljastamise menetlemise tulemusena väljaantava haldusakti sisulise õigusvastasuse.

VARUL

2.9. 17.02.2014 korraldus kui menetlustoiming rikub kaebuse esitaja subjektiivseid õigusi sõltumata haldusmenetluse lõpptulemusest

17.02.2014 korralduses on vastustaja jätnud kaalumata kaebuse esitaja huvi selle vastu, et koostataks ja kiidetaks heaks uus keskkonnamõju hindamise programm. Kaebuse esitaja huvid kaalumata jätmise on vaadeldav olulise haldusmenetlusliku rikkumisena, mis rikub kaebuse esitaja subjektiivseid õigusi sõltumata haldusmenetluse lõpptulemustest.

2.10. Kaebuse esitaja poolt esitatavatest nõuetest

2.10.1. Eeldades, et 17.02.2014 korralduse näol on tegemist menetlustoiminguga, palub kaebuse esitaja 17.02.2014 korraldus osas, mis puudutab

- Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr. 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetluse uuendamist,
- vastustaja Harju-Järva-Rapla regiooni kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande täiendava avaliku väljapaneku korraldamiseks ning
- kolmanda isiku kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande avaliku arutelu korraldamiseks, keskkonnamõju hindamise aruandesse vajalike paranduste ja täienduste tegemiseks ja keskkonnamõju hindamise aruande koos lisadega vastustaja Harju-Järva-Rapla regioonile esitamiseks

tunnistada õigusvastaseks ning samuti palub kaebuse esitaja teha vastustajale ettekirjutuse keskkonnamõju hindamise edasise läbiviimisega seonduva uueks otsustamiseks.

Tuvastamisnõude esitamine on tarvilik kaebuse esitaja õiguste kaitseks selleks, et vastustaja minetuste kindlakstegemine seonduvalt 17.02.2014 korralduse andmisega ning ka selleks, et kaebuse esitajal oleks võimalik esitada vastustaja vastu kohustamisnõuet.

2.10.2. Juhul, kui kohus siiski peaks leidma, et 17.02.2014 on vaidlustatavas osas kas tervikuna või osaliselt vaadeldav haldusaktina, siis palub kaebuse esitaja alternatiivselt 17.02.2014 vaidlustatud osa kui haldusakti tühistada.

2.11. Taotlus Jägala lubjakivimaardla I ploki kogu keskkonnamõju hindamisega seonduva dokumentatsiooni välja nõudmiseks vastustajalt

VARUL

Kaebuse esitaja arvates on käesoleva kaebuse lahendamisel tarvilik, et vastustajalt nõutaks välja Jägala lubjakivimaardla I ploki kogu keskkonnamõju hindamisega seonduva dokumentatsioon, seahulgas keskkonnamõju hindamise aruannete erinevad versioonid, millised kolmas isik vastustajale on esitanud, keskkonnamõju hindamisega seonduvalt toimunud koosolekute protokollid, vastustaja poolt saadud ja saadetud kirjad.

Leiame, et Jägala lubjakivimaardla I ploki kogu keskkonnamõju hindamisega seonduv dokumentatsioon omab olulist tähtsust kaebuse esitaja väite hindamisel selle kohta, et KeHJS § 18 lg-st 7 tulenevalt on keskkonnamõju hindamise programm kaotanud kehtivuse. Samuti omab eelmises lauses nimetatud dokumentatsioon tähendust seonduvalt kaebuse esitaja väitega selle kohta, et keskkonnamõju hindamise olemusega ei ole kooskõlas olukord, kus keskkonnamõju hindamise programmi kinnitamise ning 17.02.2014 korralduse väljaandmise vahele jääb rohkem kui 9-aastane ajavahemik.

Eeltoodust lähtudes palun:

1. nõuda vastustajalt välja Jägala lubjakivimaardla I ploki kogu keskkonnamõju hindamisega seonduv dokumentatsioon, seahulgas keskkonnamõju hindamise aruannete erinevad versioonid, millised kolmas isik vastustajale on esitanud, keskkonnamõju hindamisega seonduvalt toimunud koosolekute protokollid, vastustaja poolt saadud ja saadetud kirjad;

2. tuvastada Keskkonnaameti 17.02.2014 korralduse nr. HJR 1-15/14/93 kui menetlustoimingu õigusvastasus osas, mis puudutab

- Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr. 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetluse uuendamist (resolutsiooni punkt 3),
- vastustaja Harju-Järva-Rapla regiooni kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande täiendava avaliku väljapaneku korraldamiseks (resolutsiooni punkt 4) ning
- kolmanda isiku kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande avaliku arutelu korraldamiseks, keskkonnamõju hindamise aruandesse vajalike paranduste ja täienduste tegemiseks ja keskkonnamõju hindamise aruande koos lisadega vastustaja Harju-Järva-Rapla regioonile esitamiseks (resolutsiooni punkt 5);

VARUL

3. juhul, kui kohtu arvates on Keskkonnaameti 17.02.2014 korralduse nr. HJR 1-15/14/93 kui menetlustoimingu või mõne selle osa näol tegemist haldusaktiga, siis palun alternatiivselt tühistada see haldusakt osas, mis puudutab

- Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 24.09.2008 kirjaga nr. 30-11-3/39869-3 heaks kiidetud keskkonnamõju hindamise menetluse uuendamist (resolutsiooni punkt 3),
- vastustaja Harju-Järva-Rapla regiooni kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande täiendava avaliku väljapaneku korraldamiseks (resolutsiooni punkt 4) ning
- kolmanda isiku kohustamist keskkonnamõju hindamise aruande avaliku arutelu korraldamiseks, keskkonnamõju hindamise aruandesse vajalike paranduste ja täienduste tegemiseks ja keskkonnamõju hindamise aruande koos lisadega vastustaja Harju-Järva-Rapla regioonile esitamiseks (resolutsiooni punkt 5);

4. kohustada Keskkonnaametit Jägala lubjakivimaardla I ploki keskkonnamõju hindamise edasise läbiviimisega seonduva uueks otsustamiseks;

5. jätta kaebuse esitaja menetluskulud vastustaja kanda.

Lisad:

Lisa nr. 1 – Keskkonnaameti 17.02.2014 korraldus nr. HJR 1-15/14/93;

Lisa nr. 2 – Keskkonnaameti 20.02.2014 e-kiri;

Lisa nr. 3 – MTÜ Ruu küla heakorra selts põhikiri;

Lisa nr. 4 – Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse poolt 07.02.2005 heakskiidetud Jägala lubjakivi I ploki keskkonnamõju hindamise programm;

Lisa nr. 5 – Keskkonnaministeeriumi Harjumaa keskkonnateenistuse 22.09.2008 kiri nr. 30-11-3/39869-2

Lisa nr. 6 – riigilõivu tasumist tõendav maksekorraldus.

Lugupidamisega,

Karl Haavasalu

Vandeadvokaat

Allkirjastatud digitaalselt